

DARBUOTOJŲ ELGESIO KODEKSAS

Darbuotojų elgesio kodekso tikslas - kurti kūrybišką ir geranorišką darbo aplinką, ugdyti tinkamus bei efektyvius darbuotojų tarpusavio ryšius, pagarbius santykius su pareiškėjais, projektų vykdytojais ir galutiniais paramos gavėjais, didinti Agentūros darbuotojų autoritetą visuomenėje bei pareiškėjų, projektų vykdytojų ir galutinių paramos gavėjų pasitikėjimą Agentūra. Agentūra, vadovaudamasi savo vizija, misija bei vertybėmis, išdėstytomis Procedūrų vadovo 1.1 poskyryje, skatina žemiau išdėstytų elgesio principų ir standartų taikymą darbinėje veikloje: elgesyje su partneriais, kolegomis ir visuomene. Darbuotojų elgesio kodeksas galioja visiems agentūros darbuotojams ir valstybės tarnautojams (toliau vadinami darbuotojais).

1. straipsnis. Kodekse vartojamos sąvokos

- 1.1. **Asmeninis suinteresuotumas** – tai darbuotojo ar jam artimo asmens moralinė skola, moralinis įsipareigojimas, turtinė ar neturtinė nauda arba kitas panašaus pobūdžio interesas;
- 1.2. **Artimi asmenys** – darbuotojo sutuoktinis, sugyventinis, partneris, kai partnerystė įregistruota įstatymų nustatyta tvarka (toliau – partneris), taip pat jų tėvai (įtėviai), vaikai (įvaikiai), broliai (įbroliai), seserys (įseserės), seneliai, vaikaičiai ir jų sutuoktiniai, sugyventiniai ar partneriai;
- 1.3. **Dovana** – tai turtas ar turtinė teisė (reikalavimas), neatlygintinai perduoti darbuotojui nuosavybėn, taip pat darbuotojo atleidimas nuo turtinės pareigos dovanotojui ar trečiajam asmeniui, kai tai yra ar gali būti susiję su tiesioginiu ar netiesioginiu poveikiu jo veiksams ar sprendimams, susijusiems su tarnybinėmis pareigomis;
- 1.4. **Interesų konfliktas** – tai situacija, kai darbuotojas, atlikdamas tarnybines pareigas (toliau – pareigas) ar vykdydamas pavedimą, privalo priimti sprendimą ar dalyvauti jį priimant, ar įvykdyti pavedimą, kurie susiję ir su jo privačiais interesais;
- 1.5. **Kodekso pažeidimas** – tai šiame Elgesio kodekse nustatytų darbuotojų elgesio normų pažeidimas, padarytas dėl darbuotojo kaltės;
- 1.6. **Netiesioginė dovana** – tai darbuotojui skolinami pinigai arba daiktai ir paslaugos, kurie darbuotojui parduodami ar teikiami akivaizdžiai mažesne kaip rinkos kaina arba neatlygintinai, kai tai susiję su tiesioginiu ar netiesioginiu poveikiu darbuotojo veiksams ar sprendimams;
- 1.7. **Privatūs interesai** – tai darbuotojo asmeninis turtinis ar neturtinis suinteresuotumas, galintis turėti įtakos sprendimams atliekant tarnybines pareigas;
- 1.8. **Privatus gyvenimas** – tai darbuotojo asmeninis gyvenimas ir veikla, nesusijusi su jo pareigų atlikimu ir (ar) vieša veikla;
- 1.9. **Profesinė veikla** – tai veiksmai, susiję su darbuotojo pareigomis ir (ar) kita viešąja veikla;
- 1.10. **Šmeižimas** – tai situacija, kai darbuotojas paskleidė apie kitą asmenį tikrovės neatitinkančią informaciją, galinčią paniekinti ar pažeminti tą asmenį arba pakirsti pasitikėjimą juo;
- 1.11. **Darbuotojo tarnybinė etika** – tai šiame Elgesio kodekse, įstatymuose bei kituose teisės aktuose nustatytų darbuotojo veiklos ir socialiai orientuotų etiško elgesio normų visuma;

- 1.12. **Darbuotojo tarnybinė veikla** – tai darbuotojo veikla, atliekama valstybės tarnybos ar darbo teisinių santykių pagrindu vykdant įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas pareigas;
- 1.13. **Viešieji interesai** – visuomenės suinteresuotumas, kad darbuotojai, visus sprendimus priimtų nešališkai ir teisingai;
- 1.14. **Žala visuomenės ar valstybės interesams** – tai darbuotojo elgesio principų pažeidimu sukeltos neigiamos pasekmės, kai asmenims padaroma žala arba kitaip akivaizdžiai pažeidžiami žmonių, institucijų, asociacijų ar kitų nevyriausybinių organizacijų, taip pat valstybės ir (ar) visuomenės teisėti interesai.

2. straipsnis. Pagrindiniai Agentūros darbuotojų elgesio principai:

- 2.1. Pagarba žmogui ir valstybei;
- 2.2. Teisingumas ir nešališkumas;
- 2.3. Nesavanaudiškumas ir tarnavimas visuomenės interesams;
- 2.4. Padorumas ir sąžiningumas;
- 2.5. Atsakomybė ir atskaitingumas;
- 2.6. Skaidrumas ir viešumas;
- 2.7. Pavyzdingumas.

3. straipsnis. Pagarba žmogui ir valstybei.

Pagarba žmogui ir valstybei apima tokias darbuotojo elgesio nuostatas:

- 3.1. Gerbti žmogų, jo teises ir laisves, valstybę, jos institucijas ir įstaigas;
- 3.2. Laikytis Lietuvos Respublikos Konstitucijos, įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimų bei vykdyti teismų sprendimus;
- 3.3. Tarnauti žmonėms geranoriškai, nepaisant jų asmens savybių, turtinės ar visuomeninės padėties, mandagiai elgtis su kolegomis, pavaldiniais ir kitų institucijų atstovais, nepaisant jų politinių pažiūrų bei partinės priklausomybės;
- 3.4. Pagarbiai išklaudyti asmenis ir imtis visų teisėtų priemonių jiems padėti, dėmesingai reaguoti į piliečių bei organizacijų prašymus ir siūlymus.

4. straipsnis. Teisingumas ir nešališkumas

Teisingumas ir nešališkumas apima tokias darbuotojo elgesio nuostatas:

- 4.1. Kalba, veiksmais ar siūlomais bei priimamais sprendimais nediskriminuoti jokio asmens ar visuomenės grupės tautybės, rasės, lyties, kalbos, kilmės, socialinės padėties, religinių įsitikinimų ar politinių pažiūrų pagrindu ir imtis teisėtų priemonių užkirsti kelią pastebėtai diskriminacijai;
- 4.2. Priimti pagrįstus sprendimus ir veikti vadovaujantis tik viešaisiais interesais;
- 4.3. Nepažeisti įstatymų, kitų teisės aktų, nepiktnaudžiauti jam suteiktomis galiomis ir veikti tik pagal suteiktus įgaliojimus;
- 4.4. Neturėti asmeninio išankstinio nusistatymo priimant sprendimus;

- 4.5. Nedemonstruoti savo simpatijų ar antipatijų ir išskirtinio dėmesio atskiriems asmenims ar jų grupėms;
- 4.6. Konfliktinėse situacijose elgtis nešališkai, išklaudyti abiejų pusių argumentus ir ieškoti objektyviausio sprendimo;
- 4.7. Vadovautis visų asmenų lygybės prieš įstatymą principu. Susidūrus su skirtingais asmenų ar interesų grupių reikalavimais, nedaryti nepagrįstų išimčių, interesų konfliktus spręsti atsižvelgus į valstybės ir visuomenės interesus, vadovaujantis visiems vienodais vertinimo kriterijais.
- 4.8. Netoleruoti neteisėto, neetiško Agentūros vadovų, kolegų ir pavaldinių elgesio ir susidūrus su šio Elgesio kodekso ir kitų teisės aktų pažeidėjais imtis priemonių, kad pažeidimai būtų nutraukti ir įstatymų nustatyta tvarka įvertinti.

5. straipsnis. Nesavanaudiškumas ir tarnavimas visuomenės interesams

Nesavanaudiškumas apima tokias darbuotojo elgesio nuostatas:

- 5.1. Tarnybėje veikloje vadovautis visuomenės interesais, įstatymų nustatyta tvarka ir priemonėmis vengti interesų konflikto;
- 5.2. Nesinaudoti valstybės nuosavybe ne tarnybinei veiklai;
- 5.3. Nesinaudoti savo tarnybine padėtimi siekiant asmeninių tikslų, ar siekiant gauti sau ir (ar) savo artimiems asmenims tiesioginės ar netiesioginės naudos.
- 5.4. Laiku ir tiksliai deklaruoti savo privačius interesus Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybės tarnyboje įstatymo nustatyta tvarka, nesudaryti sąlygų viešų ir privačių interesų konfliktui kilti, o jam kilus, imtis priemonių tokiam konfliktui pašalinti, pirmenybę suteikiant valstybės ir visuomenės interesams.

6. straipsnis. Padorumas ir sąžiningumas

Dorovinis principingumas ir padorumas apima tokias darbuotojo elgesio nuostatas:

- 6.1. Savo tarnybines pareigas eiti nepriekaištingai ir saugoti nepriekaištingą darbuotojo reputaciją;
- 6.2. Būti nepaperkamam, nei tiesiogiai, nei netiesiogiai nepriimti dovanų, pinigų ar paslaugų, išskirtinių lengvatų, nuolaidų ar kitų netiesioginių dovanų iš asmenų ar organizacijų, galinčių daryti įtaką atliekant tarnybines pareigas;
- 6.3. Nepagrįstus prašymus atmesti taktiškai;
- 6.4. Nesinaudoti kito asmens klaidomis ar nežinojimu;
- 6.5. Profesinėje, kitoje viešojoje veikloje ir privačiame gyvenime elgtis garbingai, nežeminant savęs, tautos, teisėtai išrinktos valdžios, valstybės ir jos konstitucinės sandaros;
- 6.6. Atlikti savo pareigas vadovaujantis socialiai orientuotomis etiško elgesio normomis ir suvokti, kad darbuotojams yra keliami didesni nei kitiems asmenims reikalavimai elgtis etiškai;
- 6.7. Nedalyvauti neteisėtuose sandoriuose ir susirinkimuose;
- 6.8. Netoleruoti kolegų, kitų valdžios institucijų darbuotojų neetiško elgesio ar neteisėtų veiksmų ir nedelsiant imtis priemonių jiems nutraukti;
- 6.9. Gyventi pagal legaliai gaunamas pajamas ir prireikus pagrįsti savo išlaidas.

7. straipsnis. Atsakomybė ir atskaitomybė

Atsakomybė ir atskaitomybė apima tokias darbuotojo elgesio nuostatas:

- 7.1. Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka paaiškinti ir pagrįsti savo sprendimus ar veiksmus;
- 7.2. Atsisakyti vykdyti neteisėtą nurodymą ar įsakymą ir apie tai pranešti aukštesniam vadovui;
- 7.3. Neturint pakankamai išteklių, įgūdžių ar kompetencijos tarnybiniam pavedimui vykdyti, apie tai nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui;
- 7.4. Asmeniškai atsakyti už savo tarnybinių sprendimų ar veiklos rezultatų pasekmes, trumpalaikių ir ilgalaikių pareiginių tikslų neįgyvendinimą;
- 7.5. Prisiimti dalį atsakomybės už kolegialiai priimamą sprendimą;
- 7.6. Atsiskaityti už savo tarnybinę veiklą vadovui, kontroliuojančioms institucijoms.

8. straipsnis. Skaidrumas ir viešumas

Skaidrumas ir viešumas apima tokias darbuotojo elgesio nuostatas:

- 8.1. Darbuotojo veikla, turi būti vieša, skaidri ir prieinama visuomenei stebėti, tirti ir vertinti darbuotojo kalbas, veiksmus bei sprendimus;
- 8.2. Užtikrinti teisės aktų nustatyta savo veiksmų ir sprendimų viešumą, prireikus pateikti savo sprendimų priėmimo motyvus;
- 8.3. Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis teikti reikiamą informaciją kitiems darbuotojams ir asmenims;
- 8.4. Piliečių ar jų grupių pageidavimu supažindinti juos su jų teisėmis ir pareigomis, pateikti informaciją apie priimtus sprendimus bei atliktus veiksmus, juos motyvuotai pagrįsti;
- 8.5. Teikti asmenims informaciją apie darbuotojo atstovaujamos veiklos srities teisės aktus, padėti jiems sužinoti savo teises ir darbuotojo pareigas, galimybes ir galimus veiklos padarinius.

9. straipsnis. Pavyzdingumas

Pavyzdingumas apima tokias darbuotojo elgesio nuostatas:

- 9.1. Savo pareigas atlikti laiku ir kompetentingai;
- 9.2. Būti tolerantišku ir paslaugiu, pagarbiai elgtis su bendradarbiais ir kitais asmenimis, konfliktines situacijas spręsti taikiai ir mandagiai;
- 9.3. Visada veikti profesionaliai;
- 9.4. Nuolat tobulintis ir kelti savo kvalifikaciją;
- 9.5. Pripažinti savo tarnybines klaidas ir jas taisyti;
- 9.6. Naudoti savo tarnybos laiką efektyviai;
- 9.7. Profesinėje ir kitoje viešojoje veikloje bei vietoje savo išvaizda, kalba ir elgesiu rodyti pavyzdį, kaip laikytis visuotinai pripažintų etikos normų;
- 9.8. Nereikšti paniekos kolegoms, pavaldiniams, vadovams, neįžeidinėti, neplūsti, nevertoti psichologinio smurto;

9.9. Nepiknaudžiauti alkoholiu, nevertoti narkotinių ar toksinių medžiagų, ir seksualiai nepriekiauti, nesirodyti neblaivios būklės viešai.

10. straipsnis. Agentūros darbuotojų tarpusavio santykiai

- 10.1. Agentūros darbuotojų tarpusavio santykiai turi būti grindžiami sąžiningumu ir mandagumu. Darbuotojai turi padėti vieni kitiems profesinėje veikloje, keistis patirtimi ir žiniomis.
- 10.2. Darbuotojai privalo laikytis geranoriškumo principo, vengti:
 - 10.2.1. Asmeninio įžeidinėjimo, orumo žeminimo;
 - 10.2.2. Kito darbuotojo darbo menkinimo;
 - 10.2.3. Apkalbų, šmeižto apie kolegas skleidimo, reputacijos menkinimo;
 - 10.2.4. Neigiamų emocijų demonstravimo.
- 10.3. Vadovaujantis darbuotojas savo vadovaujamame kolektyve privalo:
 - 10.3.1. Mandagiai bendrauti su pavaldiniais;
 - 10.3.2. Netoleruoti asmens įžeidinėjimo ar žeminimo;
 - 10.3.3. Sukurti vadovaujamame kolektyve darbingą ir draugišką aplinką, užkirsti kelią konfliktams, šalinti nesutarimų priežastis;
 - 10.3.4. Pastabas dėl pavaldinių klaidų ir darbo trūkumų reikšti korektiškai;
 - 10.3.5. Stengtis paskirstyti darbą kolektyve tolygiai, kad būtų efektyviai panaudoti kiekvieno pavaldinio gebėjimai ir kvalifikacija;
 - 10.3.6. Viešai nereikšti savo simpatijų ar antipatijų pavaldiniams ir kitiems Agentūros darbuotojams;
 - 10.3.7. Skatinti pavaldinius reikšti savo nuomonę tarnybiniams klausimais ir ją išklaudyti;
 - 10.3.8. Deramai įvertinti pavaldinių darbo pasiekimus;
 - 10.3.9. Būti reiklus ir teisingas pavaldiniams, visada prisiminti, kad savo elgesiu ir darbu jis turi rodyti jiems pavyzdį.
- 10.4. Darbuotojai su Agentūros vadovais turi bendrauti korektiškai ir vykdyti visus teisėtus jų nurodymus. Pastebėjęs vadovo klaidą, darbuotojas turi taktiškai apie tai pranešti tam vadovui.
- 10.5. Darbo metu kilę darbuotojų tarpusavio nesutarimai turi būti išsprendžiami savo pastangomis, į tiesioginį vadovą kreipiamasi tik kraštutiniu atveju.

11. straipsnis. Konfidencialumas

- 11.1. Darbuotojui draudžiama dokumentuose ir kompiuterinėse laikmenose laikomą informaciją naudoti savo, artimųjų ar kitų asmenų, verslo, materialiniams ar kitiems poreikiams tenkinti.
- 11.2. Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka darbuotojas užtikrina jam pateiktų dokumentų ir informacijos kompiuterinėse laikmenose saugumą.
- 11.3. Dokumentus, susijusius su Agentūros veikla, informaciją apie pareiškėjus, projekto vykdytojus, galutinius paramos gavėjus, kitiems asmenims galima pateikti tik Lietuvos Respublikos teisės aktų numatytais atvejais ir tvarka.

12. straipsnis. Atsakomybė už Elgesio kodekso pažeidimus

- 12.1. Darbuotojai už etikos pažeidimus gali būti traukiami tarnybinėn atsakomybėn Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.
- 12.2. Darbuotojams už šio Elgesio kodekso pažeidimą gali būti skiriama viena iš tarnybinių nuobaudų:
 - 12.2.1. Pastaba;
 - 12.2.2. Papeikimas;
 - 12.2.3. Griežtas papeikimas;
 - 12.2.4. Atleidimas iš pareigų.

13. straipsnis. Elgesio kodekso nuostatų laikymosi kontrolė ir priežiūra

- 13.1. Informaciją apie Agentūros darbuotojų galimus pažeidimus nagrinėja, bei darbuotojus praktinio Elgesio kodekso taikymo klausimais konsultuoja Etikos komisija, kurios sudėtis tvirtinama Agentūros direktoriaus įsakymu.
- 13.2. Darbuotojo atsakomybę už šio Elgesio kodekso pažeidimus lengvina tai, kad jis (ji):
 - 13.2.1. Savanoriškai, nelaukdamas sprendimo atlygina pažeidimu padarytą žalą;
 - 13.2.2. Viešai pripažįsta kaltę, gailisi ir atsiprašo;
 - 13.2.3. Padeda išaiškinti tiesą tyrimo metu;
 - 13.2.4. jei egzistuoja kitos atsakomybę lengvinančios aplinkybės.
- 13.3. Darbuotojo atsakomybę sunkina tai, kad jis (ji):
 - 13.3.1. Pažeidimą padarė pakartotinai;
 - 13.3.2. Viešai tyčiojasi iš atliekamo tyrimo ir etiško elgesio principų;
 - 13.3.3. Trukdo išaiškinti tiesą tyrimo metu, nepateikia prašomų ir jo turimų duomenų arba pateikia klaidingus;